

postelj je v oblakih,
zobje, vsi v strahu pred samoto, škripajo,
obupen glas plane pokoncu,
samo zato, da znova zdrsne navzdol;
in z njim vsakokrat tudi jaz.

Moje oči so luknje v zidu
in moje sanje so mrzle kot fosforescenca na mizi.
Tam gori na nebu je žareča zvezda
in na zemlji žalostno zavijajoč pes.
(Iz neznanega prihaja medel odmev.)
O, jaz vem za skrivnost!
Tudi v ječi mojega srca je pes, ki laja:
pes življenja, bled od nespečnosti.

Iz angleščine prevedel Matej Bor

NEPOJASNJENA SMRT JOSIPA KERNA

Vitomil Zupan

Ker je bil preiskovalni sodnik Gruden še mlad, so stale ob večerih v kotih njegove sobe sence ljudi, katerih usodo je preiskoval. Tam ob omari. Pri obešalniku. Za pisalno mizo, na kateri so ležali akti v luči namizne svetilke. Toda ne samo ker je bil mlad. Ker je bil melanholične narave. Ker je preboleval nesrečno ljubezen do vihrave, skorajda nedostojne deklice. Ker je uklenil svojo živahno naravo v red in suho stvarnost, se odpovedal alkoholu in kavarni, s premislekom sežgal stihe, ki jih je pisal v študentovskih letih, in si postavil nalogo: v dveh letih napraviti doktorat. In ker je dihnil skozi mesto prvi topli val zraka po ostri zimi.

Josip Kern. Morda je to samo nesrečna smrt vinjenega človeka. Počena lobanja, izliv krvi v možgane. Toda v parku na trati. Nobenih sledov. Nesreča? Kakšna? Umor ali uboj?

Tam pri obešalniku stoji: čedno oblečen uradnik iz Ljubljane. Nič nenavadnega ni na njem: razen morda oči — te so tako velike, žalostne, vprašujoče. Ali pa jih noč dela take. Višina primerna, organizem zdrav, nobenih posebnih znamenj.

Po prstih je šel skozi svoje življenje. Vstajal je ob šestih, zakuril, skuhal zajtrk, zbudil sina in hčer, da sta se pripravila za v šolo, nesel

ženi kavo v posteljo. Ob pol sedmih je šel v službo. V knjigovodstvu trgovske hiše je delal do dveh. Ob pol treh je bil doma. Žena ga je čakala s kosilom. Ob pol štirih se je odpravil na honorarno delo. Do pol osmih, če ni bilo kakega sestanka družbenih organizacij. Ob osmih je bil doma. Večerja. Dvakrat na mesec z ženo v kino. Sekanje drv, obdelovanje treh gred za hišo, pomoč otrokom pri učenju, preureditev kakšnega kota v stanovanju. V nedeljo sprehod v okolico Ljubljane in obvezni obisk v gostilni. Vsako leto na morje, v isti kraj, za štirinajst dni. Postopoma je kupoval potrebne stvari, radio, nove zastore, posodo in patentni lonec, polico za knjige, živobarven prt za v kuhinjo, ki je služila tudi za dnevni prostor. Odnos do žene in otrok dober. Žena bolehnata, večna vnetja pljučne opne, dobra mati, tiha, neprepirljiva. Otroka brez posebnosti, dober uspeh v šoli. Josip Kern ima v hranilnici osemdeset tisoč, nameraval je kupiti pralni stroj. Posebnih prijateljev nima, tudi sovražnikov ne. S sosedi normalen odnos. Sosedu Kumerju, železničarju, je posodil dvajset tisoč za ograjo, brez obresti, za šest mesecev. Na skromno potrdilo.

Ugotovljeno je, da je šel ob pol osmih zvečer iz urada. Pri sebi je imel pet tisoč dinarjev, ki mu jih je vrnil Ivan Merzлак, kolega v službi. Temu jih je posodil nekaj dni pred prvim.

Naslednje jutro so ga ob pol devetih našli v parku s počeno lobanjo. Brez zavesti. Umrl je med prevozom v bolnišnico. Alkohol v krvi, skoraj dve tisočinki.

Žena izpove: v vseh letih skupnega življenja je samo enkrat izostal od večerje, bila je poledica in je padel, pa si poškodoval koleno. Če je imel v podjetju sestanek, je povedal naprej. Ni bil abstinent, pijan ni bil nikoli. Sovražnikov ni imel.

Od pol osmih zvečer do pol devetih zjutraj je natanko trinajst ur.

Pogled velikih oči Josipa Kerna pravzaprav ni žalosten, prej začuden.

Suhi podatki o neki noči: ob tri četrt na osem srečal Alojza Brajnika, točilna miza v »Slaviji«, dva konjaka, Brajnik ga seznanil z Bredo Meglič, 20, stanujočo v Savskih blokkih, kavarna »Evropa«, mirna družba, plačali v redu, restavracija »Pri šestici«, črno vino, dva mladeniča prisedeta od sosednje mize, nekoliko vinjena, Brajnik, Megličeva in Kern odidejo sami, kavarna »Slon«, bar »Slon«, steklenica kaberneta, trije konjaki, Brajnik odide, dva encijana, večja družba prisede h Kernu in Megličevi, ta dva plešeta, nekak prepir na plesišču, Kern plačal 2200 dinarjev... nekak hrup pred barom... Megličeva odide domov, sama... Kern pride z večjo družbo v bife »Rio«, plača liter črnega vina... ob štirih pride v kolodvorsko restavracijo z dvema

moškima in dvema ženskama, vsi precej vinjeni... prepir... pretep pred kolodvorom, miličnik zapiše dva izgrednika, Kern je navzoč, a ni udeležen pri pretepu, to je ob pol sedmih... Kern odide z enim od moških, hodita po ulicah... ob osmih pride sam k »Figovcu«, pije konjak pri točilni mizi, plača s tisočakom, pogovarja se s starejšim moškim, odide sam. Ob pol devetih ga najde mestni delavec Ignac Hlade v parku za »Figovcem«... itd. Pri njem je najdenih točno 940 dinarjev, kolikor je dobil iz tisočaka drobiža. Ko je odhajal od doma, je imel 500 dinarjev, v tej noči je torej porabil 4560 dinarjev.

Nenadoma je preminul naš ljubi mož, oče, brat Josip Kern. Pogreb bo v četrtek... iz Frančiškove mrliške vežice na Žalah. Žalujoči...

Sestro ima v Novem mestu. Pred pol leta je bila nazadnje na obisku.

Nič.

Ob tri četrt na osem je srečal Alojza Brajnika.

Po desnem pločniku Čopove ulice je stopal počasi proti pošti. Luči v izložbah, luči avtomobilov. Precej ljudi, pločnik pa ozek. Topli dih je osušil cesto. Zimska suknja je skoraj pretežka. Lepo bi bilo kupiti takle tranzistor, za v nedeljo, sedeš v travo in skrinjica igra. Samo drag je, drag. Najprej pralni stroj, 146 tisoč. Merzlak je vrnil tehle pet tisoč, Kumer vrne dvajset tisoč čez dva meseca, petnajst jih je doma, v banki osemdeset, skupaj sto dvajset tisoč. Še šestindvajset jih manjka. Letos ne gremo na morje — in pralni stroj bo tu. Gremo pa naslednje leto za cel mesec.

Mimo vogala, razsvetljena delikatesa, polna ljudi. Kako so zalozene izložbe. Človek bi kar kupil. Reklama za bar, plesalke. Bog ve, kakšne so? Na pol gole. Gruča ljudi čaka na prehod čez cesto. Ljubljana se je spremenila. Kdaj? Koliko ljudi je. Bliskajoči se avtomobili. Okrog novega leta je bilo, ko ga je vprašal dečko: »Oče, ali bomo tudi mi kdaj imeli avto?« Neverjetno. Enajst let ima. In vprašanje je zvenelo čisto navadno, kakor bi vprašal: »Kdaj bom dobil nove čevlje?« Dva vinjena mladeniča, hripavo pojeta, objeta se opotekata, eden ga gleda, ustavi se, s prstom pokaže nanj in zakliče: »Ali daš za liter?« Kern se mu izmakne. »Osel,« sliši za sabo, »šestega aprila bo konec sveta.« Lepo blago v izložbi. Osem tisoč meter. Čudno, odkar sem na svetu, cene samo rastejo. Blago se je podražilo petindvajsetkrat. Žemlje šestnajstkrat. Plače so se povečale dvajsetkrat, to je res. Toda krompir se je podražil osemdesetkrat. Vino dvajset do tridesetkrat. In vendar vsi živimo, delamo načrte. Skrivnost je v tem, da imamo vsi premalo, da je pa denarja več, kakor ga je bilo kdajkoli. Da otroci sanjajo o avtomobilih. Da so trgovine prepolne. Da v gostilnah teče vino od miz.

Mesec boja zoper alkoholizem. Enajst mesecev reklame za alkoholne izdelke. Sto tisoč nagrade tistemu, ki mi preskrbi sobo. Zavzemamo vesoljski prostor. In nepretrgana vojna. Bog ve, kaj bo nocoj za večerjo? Krompir, verjetno. Zaroštan, s česnom. Naval na trolo. Mrzla neonska luč. Prehod čez cesto, bele črte so zlizane od vozil. Takle mladenič, pa kakšen avto ima. Pešci imajo prednost. Velika ura spet ne kaže prav. Smeh mimoidočih deklet. »Figovec«. Še skoraj včeraj je bila tukaj mala vozniška gostilna z dvoriščem za vozove in konje — zdaj pa kakor da si v tujem velikem mestu. Prepovedano za konjske vprege. Utripajoče svetlobne reklame, reka ljudi in vozil. Tako, zdaj pa počasi, zrak je prijeten, ravno ob osmih bom doma. Avtomobilske zavore zacivilijo. Žvižg. Aha, miličnik prihaja. Poglejmo, dve ali tri minute lahko izgubim.

Roka na ramenu. Glas. »Ali si ali nisi?« Znan obraz. »Kern! Poglej no. Strela, ti si se pa dobro skril.« Aha, to je Brajnik. »Junija smo imeli dvajsetletnico mature... in smo se menili o vseh sošolcih... tudi o tebi. Ali nisi bral poziva v časopisih?«

Brajnik se je precej zredil, dobil je globoke podočnike, toda v tem obrazu je še vedno nekaj nekdanjega obraza. Glas pa je isti. Lepo suknjo ima, drago blago. Sedela sva skupaj v klopi. Toda tedaj je bil čeden, vitek fant. V šolo je nosil tuje revije s slikami lepih žensk. — Stopiva tamle v »Slavijo« na kozarček! — Hvala, domov moram. — Doma ljudje mrjejo. Nobenega ugovora. — Ne, res ne bi. Osem bo. — Prava reč. Ali si doma pod copato? — Ne. Navada. — No, vidiš. Veš, da je prišel tudi razrednik Tominc? Še zmeraj uči. Povedal je, kako naju je vlekel iz zosa v šesti. Takrat, ko naju je hotel Bačar zanetati. Madona, smo se smejali. Kaj se upiraš, greva noter. To je bil hecen razred, kakor Noetova barka; naredili smo spisek, kaj je kdo postal, samo zate in za Friškovca nismo vedeli. Se spomniš Friškovca? Genija, ki je delal perpetuum mobile? Dva inženirja, dva zdravnika, dva profesorja, en slikar, dva farja, pet visokih uradnikov, en privatni obrtnik, nekaj komaj znanih poklicev — pij, kaj gledaš — Pirnat, na primer, je fitopatolog, Jančar — logoped, in kakšno vizitko ima, samo trije so mrtvi, v vojni eden, praktičen razred, vsak se je kam zrinil, dva ta bela sta pobegnila, trije partizani, kakor rečeno eden padel, dva v dobrih službah, samo zate in za Friškovca nismo mogli nič izvedeti...

Še en konjak. Svetla točilnica. Pri mizici dve ženski z dežele, s fantkom. Pri malem golažu. Mlad par v preprostih oblekah. Družba starejših mož v veselem pogovoru. Železničar ob klobasi. Ljudje po stopnicah gor in dol, hrup. Vsak čas bo osem. Iti moram, res. Čakaj. Hišo že imaš? Avto? Še ne? Jaz vem za dobro ohranjeno Olympio, dve

sto tisoč, pa tudi za sto osemdeset bi šla. Vse klance z direktno. Čakaj, da popijem. Še kisló vodo, gospodična. V katero smer pa greš? Bova šla skupaj. Majhen sprehod. Še zmeraj imaš tak žalosten obraz. Veš, kaj je rekel Tominc? Kadar te je poklical, je bil prepričan, da ne znaš, ker si vstal s takim kislím obrazom. Oho, koga vidim! Breda! Breda! Pojdi no sem, capinka, si hotela kar smukniti mimo? To je Kern, prijatelj, sošolec. Boš kaj pila? Ne tukaj? V redu, pa stopimo k sosedu. Plačal sem, pejmo.

Ne, primojduši da ne greš, Kern. Breda, primi ga pod roko. Eno kavico v »Evropi«. Ne lomi ga, Kern. Breda, daj ga! Leta in leta ga človek ne vidi, potem bi jo pa kar pocvirnal.

Breda v luči, ki pada skozi stekleno steno iz točilnice. Kernu se je nekaj zagoltnilo v sapniku, da ni mogel spregovoriti. Samo hripavo je ponavljal: »Nne morem . . . res, ne mmorem . . .« Breda se je smejala na vsa usta. Ker je imela brezhíbne zobe, bele in bleščéče. Morda je bila nekoliko preveč namazana. To je tista vrsta deklet, ki hodijo po ulicah, zravnané, ne pogledajo ne desno ne levo . . . moški pa se ozirajo za njimi. Mehki valovi dolgih las, drzno izbočene prsi, dolge noge, popolna eleganca. Ali se take ženske ne smejejo samo na fotografijah? Kern je bil v hudi zadregi, najraje bi pobegnil, toda noge so bile težke. S tako žensko ni nikoli govoril. Take nastopajo na platnih. Kino. Dva konjaka sta se razlila po žilah. Ta vražja svetloba. Lahni hrup mimoidočih.

Šli so proti kavarni na vogalu. Brajnik se je sklonil h Kernu in mu šepnil: »Ali ni luštna?« Kernu je šinila kri v glavo. Saj je Breda to gotovo slišala. »In kakšno službo imaš ti?« je vprašal skoraj preglasno Brajnika. »Eden tistih poklicev, ki jih nihče ne razume, zastopnik,« se je zasmel Brajnik, in že so bili pri vratih kavarne. Vročí zrak jim je planil v obraz, hrup, svetloba skozi cigaretni dim, zadah. Morda pa ni nobenega prostora, je prešinilo Kerna, potem se iztrgam in grem domov. Toda prostor je bil, celo prav udobna loža. Kern in Breda na eni strani, Brajnik na drugi. Kaj bomo? »Kaj močnega,« je rekla Breda. »Kakšen poklic pa imate?« je vprašal Kern nerodno. Breda ga je pogledala in ni umaknila oči. »Slovenija-vino,« je rekla. Brajnik se je zasmel. »Propaganda za alkoholizem,« je dodal. Breda pa ga je lahno udarila po licu. Povedal je dovtip o pijancu, ki je krožil okrog kioska, tolkel po njem z rokami in kričal: Na pomoč, zazidan sem! Tri encijane, je naročil natararici. Kakor ima vsak narod drugačnega hudiča, tako ima tudi popolnoma svojega pijančka. Samo poslušaj pravljíce, zgodbíce in šale. Slovenski hudič in slovenski pijanček sta popolnoma enaka: nemočna, zmeraj nadržsata, je pripovedoval Brajnik, hudiča zaslužnji kmetič, pijančka njegova žena. Oba spadata med

izkoriščana bitja. Encijan. Na zdravje. Kern je popil, da bi lahko čimprej odšel. »Poglej, Breda, tako se pije. Eks. Še tri encijane! Tak daj no mir, Kern. Ni govora. Vidiš, da sem naročil še tri.« Pomežiknil je Kernu in mu namignil na dekle. Polglasno je vprašal: »Ti ni všeč?« Tudi to je morala slišati. A samo smehljala se je. Kern je naglo začel govoriti. »Ne razumem, kaj imajo ljudje od take kavarne. Hrušč, da komaj slišiš samega sebe. Oči te pečejo od dima...« Breda je vzela torbico. »Trenutek.« In je odšla od mize. Kern je pogledal Brajnika, ki je razumel. »Odlična punca. Kolega, kakor jih je malo. Res je v službi tam, daktilografka. Pridna. Lepo oblečena, ali ne? Doma pretipkuje, dobro zasluži. Ti ni všeč?« O, čedna je. »Ne bodi tako trd. Kakor bi ji hotel pokazati, da ti ni všeč. Seveda so še lepše na svetu, ampak ta je res dober kolega. Enkrat je plačala tri jurje v baru, ker mi nismo imeli.«

Breda se je vrnila še lepša, počesana, z urejenim obrazom — in nekam dobro razpoložena. »Tam je Martina s svojo družbo,« je rekla Brajniku, »hoče, da grem z njo, pa sem rekla, da imam važen pomenek s tabo... da boš vedel. Sita sem tistega njenega genija.« Prekrižala je noge. Kern je ošinil s pogledom njena kolena — zameglilo se mu je. Torej taka kolena niso samo na fotografijah? Ne kadiš? No, eno boš pa le prižgal. Pogovor je tekel nekje mimo. Stene so se razmikale. Deli kavarne so izginjali. Kakor bi sedel na oblaku hrupa, dima in zadaha, toda sedel mehko in udobno — in tudi govoril, ne da bi se slišal. Smejali so se, govorili, smejali in kimali, čedalje bolj domače, v novem svetu, v katerem nič ni resnično. Kavov, tri kave. Pa hrenovko, tri. Škatlo Morava, dve škatli. Ne glej na uro, Kern. Navada. Na tej ženski je vse prijetno, celo kadi tako naravno. Samo, zakaj gleda čisto naravnost v oči? V tem je nekakšna ukana. In ko govoriš — v zobe, tega ona, s svojimi čudovitimi zobmi, ne bi smela početi.

Gremo, seveda, gremo, devet je proč. Plačat. Povedal bom, da sem srečal Brajnika... pa matura... in take reči. Ob pol desetih bom doma. Aha, plačava vsak pol. Ne, ne, res. Oho, tisoč sto petdeset. Polovica je šest sto, recimo. Menjati moram tisočak. Koliko bi bilo tole na mesec? Osemnajst tisoč. Bravo. Vendar, to je vredno. Kadar koli bom šel v kino, mi bo laže. Take ženske niso samo na platnu. Tudi jaz sem bil v kavarni s takim dekletom, govoril sem z njo po domače. Še kaj moram narediti, kajti to bo spomin. »Veseli me, da niste šli z Martino,« je rekel in jo sunkovito prijel za roko. »Kako tople roke imate... pokažite, in kakšno lepo življenjsko črto na dlani... sto let vam je zagotovljenih...« Naprej, naprej! Ne se ustaviti! To je zelo važno. »Ta črta teče kar naprej... tukaj okoli... pa verjetno tukaj

naprej po roki navzgor...« Breda se je smejala. In tedaj jo je Kern kratko, sunkovito objel čez ramena in zaklical: »Dober kolega!« Pogledal je Brajnika, ki mu je dobrovoljno kimal, potem pa naglo izpustil Bredo in vstal. Začutil je, da se mu tresejo kolena. »Pol desetih bo,« je zašepetal. Šest sto dinarjev, rekel bom... rekel bom... bom že kaj rekel. Ne da ne bi zaupal, ampak zakaj razlagati... in kako razložiti. Joj, saj je vsa kavarna še tu. Stene so se postavile nazaj, tla so se spet podstavila. Same družbe, besede, dim. Še dobro, da je Merzlak ravno danes vrnil. Blamaža zaradi sto dinarjev bi zagrenila vse tole...

Zunaj sta Brajnik in Breda zavila na levo, Kern je obstal, da bi šel na desno, proti domu. »Zelo me je veselilo.«

Kaj pa še! Brajnik ga je prijel pod pazduho. »Ne misli, da imam kaj z Bredo.« In ona je spet slišala. Za Kernovim hrbtom so se privali fantje, pol v šali, pol zares, in eden se mu je zaletel v hrbet. »Pojdimo od tod,« je rekel Brajnik. In šli so na levo. »Stopim na trolo,« je prešinilo Kerna in pospešil je korak. V takem večeru, prebodenem s tisočerimi lučmi, bi bilo prijetno hoditi, hoditi, kar hoditi, počasi, zložno, tjavendan. In zakaj to ne sme biti? Nihče človeku ni nadel okovov, in vendar je vkovan. Čez cesto. Gladki asfalt. Gibajoče se luči. Star, samotni kolesar z aktovko. Bredin glas. Kam gremo? Popolnoma gotovo je, da me ne bosta pustila na trolejbus. In vendar — zakaj? Saj sem dolgočasen. Na moj denar tudi nista radovedna. Zakaj pravita: ne hodi, pojdi z nama? On me ni videl leta in leta, njo sem komaj spoznal. Z Brajnikom si nikoli nisva bila prijatelja. Nasprotno, skoraj zoprna sva si bila. Jaz sem ga zavidal, on pa me je rahlo zaničeval. Pri trolejbusni postaji je ustavil korak, toda že je bil mimo — brez svoje volje, gnan v toku neznatnih dogodkov tega večera. Lahko vstopim na naslednji postaji. Tam bo morda celo manj ljudi. Nenadoma se je zavedel, da se vsi trije smejejo, nekaki šali, ki jo je povedala Breda. Kaj je bilo? Nek dogodek v podjetju. Direktor je sedel na mapi, ki jo je iskal. Razsvetljeni nebotačnik. Ognil se je družbi, ki je v pogovoru prihajala nasproti, približal se je Bredi. Vznemirljiv vonj.

Brez dogovora so zavili v »Šestico«. Prav. Sicer je pa menda že po poti padla beseda »Šestica«. Sedem, naročim pol litra, sto dvajset ali sto petdeset dinarjev, popijem z njima kozarček in izginem brez slovesa. To je edina možnost. Bela svetloba. Beli prti. Mizica v kotu. Kern se je zagledal v ogledalu. Široka, oguljena temnosiva suknja, nekoliko zmršeni lasje, kravata po strani, ovratnik srajce pomečkan, zraven Brede sem videti kakor kak stric z dežele. Brajnik in Breda — to je drug svet. Nohte moram skrivati. In noge pod mizo. Zakaj sem vzela te sive volnene nogavice, ki mi lezejo dol! Brajnik bere jedilni list. Boš

kaj jedla, Breda? Kaj malega. Krvavice? Ne, francosko solato, če je majoneza sveža. Dva glasna mladeniča pri sosednji mizi. Eden se nagne k Bredi, očitno se poznata, nekaj ji reče, ona se nasmehne, a pokaže mu, da se ne želi več pogovarjati. Fanta stakneta glave.

Prvi kozarec črnega vina. Dober je, pravi Brajnik. Breda pije počasi, odpije do treh četrtin. »Danes sem bila tako čudne volje. Nisem vedela, ali naj zakurim doma ali ne, ali naj se spravim k delu ali grem ven. Zdaj je vse v redu. Tale čas med zimo in pomladjo je zame zmeraj težak. Postanem nervozna, da bi se ugriznila v ta zadnjo.« Popila je še ostanek, Brajnik pa je točil. »Bilo bi škoda,« je rekel Kern, prisilil se je v igrivost. Bog ve, kaj bi rekla, če bi jo pri teh besedah zgrabil in stresel? A zamudil sem. »Pijta bratovščino,« je domače predlagal Brajnik. Breda je brez oklevanja prijela kozarec, Kern je bil iznenaden. Potem se je zdrznil, trčil z njo in izpil na dušek. »A kar tako?« je prhnila in tudi izpila. Postavila sta kozarca na mizo, Breda mu je segla v roko in se nagnila k njemu, kakor da ga bo poljubila, on pa se je odmaknil. Brajnik se je glasno zasmel. »Kasneje,« je zašepetal Kern. »Breda,« se je predstavilo dekle in se tudi smejala. »Tu je preveč ljudi,« se je opravičeval Kern. Polomil sem ga. Ali pa ne? Neki čuden up ostane. Kasneje. Eden mladeničev od sosednje mize je prihajal od vrat — kdaj je šel ven? Gledal je Bredo in se pijano smehljal. Ni sedel k svoji mizi, prisedel je k Bredi. Brajnik ga je molče gledal. »V nedeljo gremo na Bled. Greš z nami, Breda? Vida gre, Brane in jaz, z Branetovim Recordom.« Kerna in Brajnika ni niti pogledal. »Nne vem... Telefoniraj mi v soboto. Morda bom morala k mami. Bolna je.« — »Ne, ne. Moraš obljubiti, Breda! Natakar, dva, tri, štiri nikolaške s kapico!« Zdaj naju je prvič pogledal. »Pa še za Braneta enega, pet! Madona, ti paše ta bluza. Natakar, poglejte, to je moja bodoča žena.« Objel je Bredo čez ramena in se hrupno zasmel. Breda ga je prijela za roko in jo snela s sebe. Toda ni bilo videti, da bi ji bilo nerodno. Brajnik se je smehljal nekoliko hladno. Nagnil se je k mlademu možu. »Ali bomo povabljeni na ohcet?« — »Vsi povabljeni. Ampak bodo dve sobe, ena za ta resne, druga za nas, ki se guncamo na lustru, se vozimo po roloju gor pa dol, spimo za mizo in delamo v postelji, kje pa so te preklete nikolaške?« Obrnil se je k Brajniku, resno: »Vi ste pravzaprav cepec«. Brajnik ni spremenil obraza. S smehljanjem je odgovoril: »Bratec, ali ne bi šli k svoji mizi?« Fant je napravil začuden obraz. »Zakaj?« Natakar je polagal na mizo jedi, krvavico z zeljem za Brajnika, francosko solato pred Bredo, košarico s kruhom je prestavil s sosednje mize. Brajnik (fantu): »Ker boste razjezili tegale.« Pokazal je name. Fant me je pogledal. Brajnik: »Ta je pa dvigal uteži, ima roko ko

kovač.« Začel je jesti. Mladenič me je gledal s smehljajočo se pretnjo. »Pa bolj majhne uteži, a ne?« Bil je vitek, toda ne slaboten. »Res,« je rekel Kern, »bolje bi bilo, da greste k svoji mizi.« Prispeli so likerji, rumene nikolaške z limonino kapico, potreseno s kavo. Kern take pijače še ni videl. Mladenič je dvignil enega kozarčkov. »Na zdravje, Breda!« Breda je jedla. Zelo je odprl usta in zvrnil pijačo skozi kapico, ki jo je požvečil. Breda je pokimala. Pogledala je Kerna, s polnimi usti. Fant je vstal in položil roko Bredi na rame. »Dobro se imej.« Z nasmehom je namignil na Kerna in Brajnika. »V soboto ti pa telefoniram.« Potem je zapičil oči v Kerna. Huda jeza je planila temu iz droba proti glavi, toda ni se premaknil. Mladi mož je priprl oči. »Mi se pa še vidimo, upam, pred ohcetjo...« In je sedel k svoji mizi, ne da bi pogledal Brajnika. »Saj ni slab fant,« je rekla Breda, »samo kadar ga ima pod kapo, je tečen.« Fanta pri sosednji mizi sta se glasno smejala in pogledovala te tri. Kern je pil. Zdaj ne smem oditi po francosko. Breda in Brajnik bi mislila, da sem se ustrašil. Lahko da pride do nadaljevanja. Fanta venomer pogledujeta sem in se krohotata. Dobro, da ni slišati besed. Ne bosta dala miru. Vinjena sta, samozadovoljna in oblastna. Žaliti se ne bom pustil. Brajnik je pripovedoval dovtip — da bi razbistril ozračje. Docela je ohranil mirno dostojanstvo ali pa tako dobro igra. Cepec mu je rekel. On pa — bratec, ali ne bi šli k svoji mizi? Potem je pa prepir mirno preložil name. In jaz sem razburjen, kakor bi pričakoval ne vem kaj. Smejmo se tudi mi. Če bo treba, ga primem čez tisti tanki pas in treščim ob tla. Treščim ga ob tla! Vraga, kako mi je odleglo. »Gledal si ga pa tako,« je rekel Brajnik, »da ga je kar odneslo.« Breda je pojedla. Nikolaške so stale nedotaknjene na mizi. Oba fanta sta se dvignila od svoje mize in hkrati prisedla k Bredi. »No, to je pa preveč,« je užaljeno menil Brajnik. Fanta sta govorila v Bredo, ne da bi pogledala Kerna in Brajnika. »Plačat!« je zaklical Brajnik. Kern je gledal fanta. Zdaj zdaj se bo obrnil k meni in rekel kaj zelo nesramnega. Kaj bo le rekel? Vse to govorjenje Bredi je samo pretveza. Brajnik je plačeval. »Vino imam jaz,« je zaklical Kern in položil dva stotaka na mizo pred Brajnika. »Pusti!« Brajnik je odrinil denar proti Kernu.

Vstali so. Fanta sta sedela in se smejala. Breda je postala resna. Kern ji je podržal plašč. Ljubeznivo mu je pokimala v zahvalo. Odhajali so. Kaj? Tako preprosto bo to? Natakark nekaj govori glasnima mladeničema. In nič drugega. Tri nedotaknjene nikolaške na mizi. Veža. Breda: »No, povedala bom njegovi sestri. Tak pa še ni bil. Kako je otročji.« Otročji? Od kod pa ima toliko denarja? Saj nima, sestra ga vzdržuje, obrtnica, pletiljstvo. Pa avto tistega Braneta? Brane je

očetov šofer in mehanik, študira strojno, ima tako veselje z motorji, oče je inženir. Pa tepla bi se rada. Tepla? Breda se je zasmejala. »Saj jaz nabijem oba.« Smejali so se in napetost je minila. Kam hodimo? Noč je zavrla korake. Podnevi so pred ljudmi cilji, podnevi jih preganja ura. Ura je skoraj enajst. Pojdimo v kavarno »Slon«. Zakaj moramo zmeraj nekam iti? Poslovil bi se. Neprijetno je, da je pri »Šestici« ves račun plačal Brajnik. Če zdaj odidem, bosta mislila, da sem zajedalec. Enajst ali dvanajst, to je pravzaprav zdaj vseeno. Doma že vsi spe. Naročil bom tri konjake in takoj plačal. To bo kakšnih dve sto, tri sto dinarjev. Enkrat ni nobenkrat. Vsega skupaj bo izdatkov kakšnih tisoč dinarjev. Kaj pa če bi šel na proslavo dvajsetletnice mature! Malo čez polnoč bom doma. Skoraj šest ur spanja. Zdaj se je treba pa kar razpoložiti. V sredo pogovora med Bredo in Brajnikom je vsekal z dovtipom, ki ga je slišal v službi. O kozmonavtu.

Stopnice v kavarno. Godba. Violina. Plašče v garderobo. Polna kavarna. Mizica na sredi, kjer ravno vstaja starejši par. Ljudje sedijo, govorijo, berejo časopise in revije. Godba igra zelo glasno. Tri konjake, prosim, v redu? »Zdaj je pa vas... oziroma, tebe... prijelo...« se je nasmehnila Breda, Brajnik pa: »Liter! Zmotila si se!« Mene je najbrž težko tikati. Vendar zdaj ni več tako nedosegljiva... čisto lahko bi se je dotaknil... takole... Najbrž je to napravil nekoliko smešno. Z enim prstom se je dotaknil njenega zapestja. »Poizkuša, če grem ob barvo. Bila sem na smučanju. Na Krvavcu. Kakšno sonce!« Saj je res zagorela. Ljudje se tudi smučajo. Visoko v planinah. Ljudje letajo z letali, se vozijo s parniki čez morja, jahajo skozi puščave, se streljajo po ulicah čudnih mest... potem pa sedijo takole v kavarni... in berejo revije, gledajo slike. Konjak. Plačam. Dve sto štirideset, deset odstotkov, dve sto štiriinšestdeset. Šest sto in tole, pa še garderoba, pa je skoraj tisoč. Vsak dan tako, pa je trideset tisoč na mesec. Premolk. Zdaj moram začeti jaz. »Ali me boste vzeli enkrat na smučanje, Breda?« Dva litra. »Me boš vzela s seboj?« Neumno. Dobro, da je začela pripovedovati o žičnici. Kabina, ki visi nad dolino, drsi nad pobočji, iz megle v sonce. V Ljubljani pa je pozimi malokdaj sonce. Zato so ljudje nervozni, čemerni. Skandinavci v polarni noči veliko pijejo. Da si pričarajo sonce. Brajnik je vzel časopis s sosednje mize. Trenutek, športna stava. Breda je uprla oči v Kerna. Ali se mi posmehuje? Kaj misli? »Tako žalostne oči imate,« je rekla. Brajnik, mrmrajoč, iznad časopisa: »Tri litre.« Žalostne oči? In s kakšnim glasom je to rekla! Kern je pobesil pogled, zagledal svoje slabo očiščene nohte in jih skril. »Kaj ti je danes?« Ti! Čudno. »Škoda, da nisva nekje zunaj, Breda. Sama. Pod jablano. Ker takole ni mogoče govoriti. Ali so vam kavarne

všeč, Breda?« — »Včasih. Kadar gre dež.« — »Jaz se počutim kakor na pasji razstavi.« To ji je bilo všeč. Toda, ojoj, že mu je pripovedovala o nekem dogodku v živalskem vrtu. Nič več o nama. Lev, ki ga hudo zebe. Medved, ki je požrl lastnega mladiča. Veke ima Breda namazane z modrikasto barvo. Brajnik je odložil časopis. Trije avtomobili so trčili na ovinku. V megli. Godba je glasno zaigrala.

Gremo? Gremo. V bar na program? Bar! Drugič... Pa litri, ki sta jih dolžna zaradi bratovščine? Zelo dober program je. Posebno čarovnik. Ne, ne, saj bo vsak čas polnoč. Mama je že tako in tako preštela otroke. Plašče kar pošljite v spodnjo garderobo. »Jaz... jaz sploh še nisem bil v baru.« Sploh še ni bil v baru! Breda, ali si slišala! No, tega si pa ne pustim vzeti. Zdaj pa nobenega ugovora več. Še ni bil v baru! Napred stupaj, en, dva! Vrata. Stopnice v podzemlje. Šest sto dinarjev. Od osebe? Vstopnine? Ne, konsumacija. Tisoč osem sto. Brajnik je plačal z dvema tisočakoma. Zamolkli udar tolkal. Zatemnjena luč, stebri, poslikane stene, vznemirljiva godba, plešočni pari. Prima miza. Ob plešišču. Kern je obstal ob mizi. Breda ga je posadila na stol. Brajnik je vzel vinsko karto v roke. Natakari! Kabernet bi, ali ne? »To pesem imam tako rada. Ali greva plesat?« Kern se je sunkoma vzdignil. »Ampak... ne znam... posebno...« Pevka je zapela.

Breda ga je objela okrog vratu, pritisnila se je k njemu, z vsem telesom je gibala v ritmu, on pa se je prestopal težko, nerodno, brez ritma. »Ta pesem ima zame spomin,« je rekla in izgovarjala besede za pevko, »tisoč čudnih noči... tisoč čudnih reči... med tabo in mano...« Tudi Brajnik pleše z vitko plavolasko. »...tisoč kapljic krvi... tisoč mrtvih noči...« Mehke roke na vratu, čvrsta stegna ob stegnih, vonj njenih las... bar. Pohodil sem jo in nič ni rekla. Kolega. Po plesu ga je prišla za roko kakor otroka in ga peljala k mizi, kjer je čakala steklenica. Zraven je bil majhen krožnik mandeljnov. Dobri, slani. To je najbrž povrh. Svetloba. Kern je skrtil noge pod mizo. Dva zamorca v družbi domačih mladeničev. Družba debelih, starejših ljudi. Plavolaska s sivolaso gospo vstane in odide, pokima Brajniku. Družbe. Ljudje pri točilni mizi. Godba udari tuš. Napovedovalec. Kot prva točka današnjega programa... in z dvignjenim glasom neko tuje zveneče ime. Dobra miza, zraven plesišča. Kozarec. Na zdravje! Še ni bil v baru! Orientalski ples. Goli trebuh. Poskakujoči stekleni nakit na prsih. Da ne boš izgubil oči, Kern! Kern je položil roko Bredi na rame. »Najlepšo imava pri mizi,« je rekel. In je poslej nalašč samo tu pa tam pogledal na plesišče. Breda je ploskala. Kern pa je čutil, kako postaja njeno rame toplo pod njegovo dlanjo. Ali je v življenju sploh kaj mogoče ujeti v dlani? Ujeti in obdržati. Imeti. Po drugem kozarcu se

je vse razvijalo tako presenetljivo. Ples na kotalkah. Potem pa plavalaska, ki se je v ritmu godbe slačila. Kern je bral o striptizu. In na kopanju je poleti rekel mali: »Oče, kje pa bomo naredili striptiz?« Kajti vse grmovje na Savi je bilo polno obleke. Prišla je v klobuku, tesno zapeta. Kadila je cigareto. Puhnila je v Kerna. Potem je ugasila cigareto v pepelniku na neki mizi. In začelo se je. Kern nekaj časa ni razumel. Bila je že na pol gola. Brajnik je nervozno kadil cigareto. Vendar je rekel Bredi: »Kern pa že precej težko diha.« Gola ženska prsa — sredi vseh teh oblečenih ljudi. Kern se je s sramom zavedel, da stiska Bredo za rame. Morda pa ni občutila? Počasi je popustil. Plavalaska je slekla hlačiice, toda spodaj so bile druge, čisto majhne, komaj vidne. Srce je občutil v grlu. Strahota in prijetnost, groza in čar. Toda nekaj se je spremenilo. Vse se je spremenilo. Ali sem to še jaz? Roka se mu je stresla, ko je vzdignil kozarec. To so vražje ukane. Neko pošastno pričakovanje, sram in besnost. Čeprav ni nič, kaj pa je to vse skupaj? Breda je navdušeno ploskala. Brajnik je bil v luči videti siv v obraz. In njegov nasmeh ni bil pristen. Čarovnik! V elegantnem fraku in cilindru. Najboljša točka programa. Od vsepovsod je vlekel karte. Iz cilindra je vzel dežnik, ga razpel. Potem je izvlekel drugega, tretjega, kmalu je bilo vse plesišče polno razpetih dežnikov, ki jih je strežnik odnašal v ozadje. Potem je vlekel karte gostom iz žepov. Nepregleden direndaj pisanih rutic. In naposled je vprašal, če komu kaj manjka. Nekomu je vrnil listnico, na splošen smeh. Kernu je potegnil iz žepa nalivno pero, ki je bilo last debelega moža pri sosednji mizi. Vrsta malih rokohitrstev. Naposled je vprašal, če še komu kaj manjka? Nikomur? Stal je sredi plesišča. »Vam tudi ne?« je vprašal Kerna. »Ne.« — »Res ne?« Kern si je pretipal žepe. »Ne.« — »Kaj pa ta ura?« Kernova zapestna ura, vruga. Prosim! Kern je moral vstati, da vzame uro. Vsi so se smejali, tudi Kern. Toda zakaj se mu čarovnik z njegovo uro v rokah odmika? Kern je stopi hitreje za njim. Tedaj je čarovnik počenil in ga potegnil za hlače. Hlače so mu zdrknile do kolen, komaj jih je ujel in potegnil navzgor. Čarovnik pa je imel v rokah — njegove naramnice. Krohot. Kern je vzel naramnice, jih spravil za suknjič in pobegnil k mizi. Breda je bila vsa solzna od smeha. Objela ga je in poljubila na lice. »Bil si sijajen,« je rekla s pristnim navdušenjem. Ali ni videla, da imam progaste spodnje hlače iz porhanta? Najbolje bo, če se kar smejem. Smejal se je, da so ga bolele čeljusti, kakor da bi ga prijel krč, čeprav mu je bilo za jokati... Vse to se meša, groza in čar, odurnost in prijetnost, smeh in jok... Objel je Bredo; samo da bi ga ne gledala, se je stisnil k njej, poljubljal jo je na vrat. Medtem je bil že naslednji ples, plesalec in plesalka, španski

ritem. »Tri konjake na to!« je rekla Breda. Kdaj smo izpraznili steklenico? »Vili, tri konjake,« je zašepetal Brajnik natakarkju. Breda se je kar naprej smejala, skoraj je utihnila, pa spet planila v smeh. »Fantastičen si bil,« je govorila, »kako si se znašel! Striptiz! Kakšen bedak bi se razburjal...« Poljubljal jo je na vrat. Brajnik je odšel od mize brez besede. Breda se je sklonila in poljubila Kerna na usta. Vlažno, mehko, toplo. In dolgo. To naj se nikoli ne neha. To je napravil čarovnik. Vse ugasne. In zdaj sva sama. Toplo je. Tudi jablana je. Zdaj je treba vse pozabiti. »Napravila si me srečnega,« je šepnil. »Ali pa nesrečnega, ne vem še.« Brajnik je sedel na visokem stolčku pri točilnici s plavalasko od programa. »Ne morem si predstavljati, kako bom jutri živel... Smešno, ali ne?« Okus po njenem rdečilu. Ali greva v soboto na sprehod, čisto trezna? Nikoli nisem verjel, da se bo v mojem življenju še kaj zgodilo. Da bom imel skrivnost. Neki ljudje so prisedali k mizi, prinašali stole, sedali, trije, štirje, pet. Mlajši, v živahnem pogovoru. Mahajo, govore, eden tolče po mizi. Greva plesat? Oklenila se ga je, pritisnil jo je k sebi. Brajnik s plavalasko, kima jima in se smeje. Čedalje več parov, gneča postaja. Kern dobi sunek v hrbet. Ne pogleda. Gneča pač. Nov sunek. Ozre se: tisti fant od »Šestice«. Spakuje se mu. Breda: »Povedala bom Stani, da veš, Mitja.« Ves ples postane nekak beg in lov. Fant se zaletava Kernu v hrbet. Ta naposled obstane, z Bredo v objemu. Gleda fanta. Tudi ta obstane s svojo plesalko, tanko temnolasko, ki se dela, kakor bi ji vse to ne bilo mar, gleda proti godbi. »No, kaj je?« pravi mladenič izzivalno. »Boš videl, Mitja! Domov se poberi! Pijan si.« — »Vidva pa nista pijana, kajne?« Pogleda Kerna s priprtimi očmi in mu potegne kravato izza suknjiča. Breda zakriči nad njim, Kern jo popusti, Breda se obesi nanj, natakark se prerine med plesalce. »Mir, no, prosim, mir, kaj je to?« Breda potegne Kerna v ples. »Pusti ga. Jaz mu bom že dala!« Nov sunek v hrbet. Mitja se smeje, toda ozko in zlobno. V Kernu se nekaj zamaje, vzpne, Breda ga vleče s seboj v ples, toda ples ni več ples, godba ni več godba. »Bodi ti ta pameten.« Konec. Gresta k mizi. Njuna stola sta skoraj odrinjena. Prisedniki še zmeraj burno govore, drug čez drugega. »Nobena forma te ne reši,« kriči eden, ki ima posebno prediren glas, »nobena forma...« O čem se to prepirajo? Breda sedi tesno ob Kernu. Pijeta konjak. Kje je Brajnik? Njegov konjak je tu. In kam bo sedel? Pravzaprav bi mu moral ohraniti stol. Hrup in žvenket stekla. Dva natakarkja vodita Mitjo, ki se otepa, iz bara. Breda gleda. »No, lepo se ga je nalezel.« Kern se je oddahnil. Tako je prav. Prijel je Bredo za roko. Otipaval ji je prst za prstom — in, čudno, pri tem ga je prežemalo čedalje večje razburjenje. Tukaj postanejo stvari spet take kakor v pradobi. Kriki

in renčanje, boj za prostor, za žensko, udarci bobnov. Tu je treba biti zelo močan ali pa imeti veliko denarja. In ne biti trezen. Dva encijana sta se pojavila na mizi. Natakark je povedal, da se Brajniki poslavlja. Breda je pokimala s smehljajem. »V striptizerko se je zaljubil,« pravi. »Vsak večer hodi sem. Zato sva mu morala delati družbo do programa.« Kern je osupnil. A zato sem moral z njim na konjak. Ne zaradi mature. Ni hotel biti sam. In zato imam zdaj Bredo. Zasmeljal se je. Toda vtem je videl Mitjo, ki je prišel nazaj v bar. Natakark ga vidi, pa ne reče nič. Mitja izgine nekam za stebre. Majhen človek gre z opotekajočimi se koraki čez plesišče. Ustavi se pri neki mizi, maha in nekaj govori. Vsi se obračajo od njega. »Breda,« pravi Kern, »v soboto ob štirih. Si za to?« — »Ne vem, če ne bom šla že v soboto k mami.« — »Če bi te zelo prosil?« — »Ampak zakaj? Veš, jaz se zmenim, potem me pa ni. To vsakemu povem. Zdajle mislim tako, jutri drugače.« — »In če bi te nujno prosil?« — »Kaj je lahko tako nujnega?« — »Ne vem... zdajle... Breda.« Prijela ga je za prstanec in mu obrnila prstan, pomenljivo se mu je nasmehnila. Da, poročen sem. Dva otroka, fant in punčka. Mali mož je prispel od mize do mize k njuni mizi. Naslonil se je nanjo, pokazal s prstom na glasnega iz družbe in zaklical: »Ti pa tiho bodi, ker si vse preplonkal, kar si napisal... vse, s pravopisnimi napakami vred... poznamo take...« Odrivali so ga. Vpili so drug na drugega. Mali mož je pokazal na drugega: »Ti... ti si pa ravno tako bentil kakor mi... samo da si se šel potem tiho priklonit na pravo mesto... tudi take poznamo...« Kričali so. Hude žalitve, najbrž. »Natakark!« je klical glasni. »Kaj ti bo natakark!« je vpil mali. »Ne mešajte poštenega človeka v to reč!« Potem se je pa vendarle obrnil stran od njih, se stisnil h Kernu in ga pobožal po glavi. »Veš,« mu je rekel zaupno, »najbolje se je zaleteti z glavo v zid.« Breda: »Pustite nas, prosim, pri miru, ja?« Mali pa čisto ponižno: »Saj nič nočem. Iščem samo človeka, s katerim bi se lahko pogovoril. Ker me bolijo možgani... pa srce... pa oči, ki vse to gledajo... Saj vem, da nisem nič prida... in da ne znam ne živeti ne poginiti v redu...« — »Pojdiva plesat,« je rekla Breda in vstala.

»Kje stanuješ?« — »V Savskih blokkih.« — »Spremil te bom.« — »Da.« — »Poljubil te bom, ko bova šla narazen.« — »Pazi na ritem.« Nekdo se je Kernu zaletel v hrbet. Mitja?? Ne, bil je tuj človek. Slučaj. »Ali ti lahko rečem stokrat: poljubil te bom?« — »Lahko.« »Breda, poljubil te bom... poljubil te bom...« Šepetal je z obrazom v njenih laseh. Pevka je pela tujo pesem. Spreminjam se, spreminjam se. Zdaj imam lepo obleko. Mlad sem, lep in močan. Veliko denarja imam. Jutri odpotujem daleč. Morda vzamem Bredo s seboj. Moram jo bolje spo-

znati. Do kraja spoznati. Ko bo spala, si ogledam njene prste na rokah in nogah, čisto sistematično si jo ogledam. Tako da bom z zaprtimi očmi vedel za vsako malenkost njenega telesa. Potem mi mora povedati vse o sebi, odkar se spominja. »... poljubil te bom...« Spremim jo, in vedel bom, kje stanuje. V soboto je počakam pred hišo — in tako bo morala priti. Kakšno telo ima. Voljno, toplo. Zmeraj te bom čutil v rokah. Žena! Otroci! Strašno. Da, strašno. Nič ne vem, kaj se bo zgodilo. Tako sem hodil nocoj iz gostilne v kavarno, iz kavarne v gostilno, iz gostilne v kavarno... brez svoje volje. Čarovnik mi ni vzel samo naramnic. Kakor bi plaval pod vodo. Samo eno je jasno: Breda. Samo to je res, tukaj. Stisnil jo je k sebi — in opazil, da je konec plesa. Ostra, bela svetloba. Treba bo iti. Ne več k mizi. Plačat. Nekaj je plačal Brajnik... Da? Prosim? Mandeljni tudi? Dva tisoč dve sto, prosim. Tale denar... Če bi Merzлак ne bil vrnil ravno danes. Če bi Brajnik ne bil zaljubljen v plavolasko iz bara. Če bi ne srečal Brede... Tale denar... Sinu pa nisem dal za trolejbus. Dvajset dinarjev. Strašno. Ali se bom sploh še rešil? Dva plašča, številka triindvajset. Visok človek v čedni obleki. Breda mu prisoli klofuto. Kaj je bilo? Breda je zelo jezna. Prijel jo je, tuji moški. Kern zgrabi človeka za obleko na prsih, trgajo ju narazen, Breda ga vleče za roko, neka roka se iztegne iz gruče in zgrabi Kerna za kravato: Mitja, spet. Neki ljudje se prerivajo, se prepirajo, si groze. Breda ga vleče po stopnicah navzgor, nekdo ga vleče navzdol, čuti sunek pod rebra, obrne se — toda debel smejoč se obraz ga gleda, s tem vendar nimam nič, požene se navzgor, Breda ga izpusti, gneča na stopnicah... Kje je Breda? Kaj se zaletavaš? Daj mu! Naprej! Nazaj! Gruča se vsuje iz bara v vežico, steklena vrata, kričanje, prerivanje... steklo zazvenči... Stari vratar prihiti obupan... pred barom... kje je Breda? Visoki človek brez suknje stoji pred njim. Mračno mu pogleda v oči. »Dajte mir,« pravi Kern. »Čakajte,« ukaže možak. Toda že se vsuje mednju druga skupina. Vrtar kliče miličnika. Steklo! Kje je Breda? Kern se iztrga dvema prepirljivcema, ki mu pojasnujeta, kdo je razbil steklo... Breda! Ni je. Po Frančiškanski ulici! Breda! Ni je. Ali je šla tako hitro? Kern steče po pločniku. Ali je tamle? Breda? To ni ona. Teče naprej... Pogleda okrog vogala po Miklošičevi — ni je. Kaj pa če je šla na trolejbus? Kako da nisem pomislil na to! Dve je. Zdajle bo šel trolejbus! Nazaj! Pritekel je spet do bara, kjer je miličnik zapisoval neke ljudi. Hotel je brž mimo. »Ta je,« je zaklical nekdo. »Hej!« Kern se je obrnil. Miličnik mu je namignil, naj pride bliže. »Saj ni ta!« je rekel nekdo z gotovostjo. »Vem, da ni.« Osebnost izkaznico. Ste bili tukaj? Da, toda stekla nisem razbil. Prosim, pustite me, trolejbus mi bo ušel. Hvala. Samo na kateri postaji bo

vstopila? Bolje je, da tečem na zgornjo, pri »Evropi«. Še minuto. Če gre ura prav. Tam je neki trolejbus. Brž!

Sami tuji ljudje. Brede nikjer. Morda še pride. Stal je na pločniku ob trolejbusu in se oziral po cesti. Ko se je trola premaknila in dala znak za zavijanje na levo, se je zavedel, da je to njegov trolejbus... toda niti koraka ni mogel napraviti za njim. »Tako,« je rekel miren glas ob njem. Bil je mali človek iz bara. »Ni je in je ne bo.« — »Koga ne bo?« — »Nje, ki jo iščete. Šla je, kar so jo noge nesle.« Šla je. Tekla je. »Jaz vem, kaj se pravi, biti sam, prijateljček. Zdaj potrebuješ nekoga, da se mu iztožiš... ali kakšnega prepira... sploh potrebuješ človeka. Pojdi z mano. Vem za kraj, kjer se zbirajo ponižani in razžaljeni... s svojimi antipodi... tistimi, ki so zastonj pripravljeni poniževati in žaliti... Zadnjič me je tam eden s flašo po glavi — in precej mi je bilo bolje. Greva.« Prijel je Kerna pod pazduho in ga mehko popeljal s sabo, nazaj, proti središču mesta. Venomer je govoril... a nič osebnega... »Človek molči in molči... in ne more spregovoriti, potem začne govoriti, pa govori in govori in se ne more ustaviti... Jaz bi zdajle trpel, če bi moral biti tiho...« Šla sta spet mimo »Slona«. Glasna gruča, a druga. Mimo pošte. Tam je stal suh, starejši mož. Mali ga je mimogrede prijel za roko. »Pojdi z nama. Ta bo dal za liter.« In bili so trije. Četrty se je pridružil sam, petega je pobral mali pred samim bifejem »Rio«. Stopili so v mali, zakajeni prostor. »Teksas,« je rekel mali zadovoljno, »tukaj najdeš vse, kar potrebuješ, jed, pijačo, sovraštvo, ljubezen, vse.« Iztegnil je roko. »Tri sto. Se bom jaz prerinil do kase. Vi pa brž tja k peči, tam je edini prostor. Brž, dokler je še!« Kern mu je dal tri stotake. Vsi štirje so šli k peči in se naslonili nanjo, morali so se stisniti. Molčali so. Tujci. Kerna je stisnilo v grlu. Zakaj je to napravila? Sicer me je pa vlekla za roko s sabo! Morda je mislila, da se je zapletel v pretep? Zmenim se, potem me pa ni, je rekla. Zdaj mislim tako, jutri drugače. Zakaj me je poljubila? Mali je prinesel steklenico črnega vina in kozarce. Venomer je govoril, po poti se je že prepiral, zmerjal in klel. Točil je, pili so. Zdaj je vse minilo. Čarovnika ni več. Bolje bi bilo, da grem domov. Samo glasno govorjenje, smeh, neubrano petje. Zakaj sem tu? »Ne premišljaj zdaj,« mu je rekel mali. »Zdaj kar čvekaj, kar koli. Potem boš pa videl — ali ti bo boljše ali se boš pa zaletel z glavo v zid. Jaz bi se, pa imam prešvoh noge, ne bi se zadosti zaletel. Ti imaš dobre noge... in si sploh kerlc...« Potem se je posvetil suhemu. »Ti si tudi kar tiho. To ni vljudno, bratec! Vidiš, tale (prijel je za suknjič tistega, ki ga je pobral pred bifejem)... tale mora biti tiho... ker je komaj prišel iz aresta... kradel je, bog pomagaj... in ga niso razumeli. Trpel je za dobro stvar. Tebe smo vzeli

pa s sabo, da nam poveš, kaj je s tabo... da si takole suh?« Brajnik je vsak večer v baru, on ve, kje stanuje Breda. Ali pa če bi stopil kar en dan v podjetje k njej? In ne bi nič pokazal, da me je tole prizadelo, jasno. Še jo bom videl. Pil je. Zdaj pa od tod. »Šel bom,« je rekel. »O, to pa ne,« se je uprl mali, »dokler je kaplja vina v steklenici, ne. To vendar ne gre: ti si gostitelj — in jaz te spoštujem. Priznaj, da ti je že bolje! Marija, koliko pacientov imam!« Kern se je spogledal s suhim, nasmehnila sta se. Ta suhi človek sploh ni vinjen — in skoraj nič ne pije. Zakaj je šel z nami? Strašno, hripavo petje, enolično, ponavljajoče se. Čedalje več ljudi. Kričanje. Mali že ima svoj prepir. Zdaj je čas, da izginem. Kern se je obrnil in si krčil pot proti izhodu. Stopil je v mlačno noč. Zrak. Tedaj se je zraven njega pojavil suhi. Brez pogleda, brez besede sta šla proti pošti. Čez cesto. Po pločniku. Oddaljeno petje v noči. Glas avtomobilskega motorja. Suhi je rekel, ne da bi pogledal Kerna: »Vlak mi gre ob tri četrť na štiri. Nimam kam iti.« Ta se bo odpeljal. S tem se ne bova videla nikoli več. »Jaz pa takole lumpam prvič, odkar sem se oženil. Dvanajst let je tega.« — »Jaz sem bil oženjen, pa me je pustila.« — »Jaz sem pa spoznal žensko, kakršne še nisem videl...« — »Jaz sem za te reči čisto otopel.« — »Zavrtala se mi je v glavo — in ne morem misliti na nič drugega.« — »Jaz sem pa spet brez službe.« Hodila sta nekaj časa molče. »Moram jo najti...« — »Vložil sem prošnjo, pa nič.« — »Strašno drago je po teh lokalih.« — »Vsi so me pozabili. Takrat, ko je grmelo, sem bil pa dober.« — »Ali pa je bolje, da jo pozabim.« — »Vsi so me pozabili. Ali imate cigarete?« — »Ne kadim.« — »Bova dobila na kolodvoru.« — »Jaz grem domov. Levo.« Suhi se je zdrznil, vroče je rekel: »Ne. Prosim, prosim, pojdite z mano!« — »Z vami?« — »Prosim.« — »Jaz imam službo zjutraj.« — »Poslušajte, morate iti z mano. Saj je samo še ura do vlaka, ali ura in pol.« — Kern ga je začudeno pogledal. Suhi mu je zašepetal na uho: »Vidim, da ste pošten človek — in močan... Prosim... Za mano gredo... Ubili me bodo...« — »Kdo? Saj ne gre nihče za nama, človek.« — »Vi jih ne vidite. Pojdiva naprej, kakor da se ni nič zgodilo. Takole... Tako sem si zaželel cigareto. Pa ne kadim veliko, deset, dvajset... Ne se ozirati...« Vlak je zažvižgal v daljavi. »Začutim jih v hrbtu... in potem se vse stisne v meni. Ste videli, da ne pijem? Ker moram biti čuječ.« »Pa kdo so ti?« — »Pst! (Glasno): Kakšna prijetno topla noč, kaj? (Tiho:) Če bi zdajle ostal sam, bi me od groze kap. (Glasno:) Kaj bi dal za cigareto! (Tiho:) Ne da bi me bilo strah smrti, ne, ne, groza me je, ker ne vem, kako to naredijo. (Glasno:) Kako odmevajo koraki!« Kern se ni mogel ustaviti. Šel je ob suhem, zavila sta mimo vogala v Tavčarjevo ulico. Suhi je kar oživel. Pograbil je Kerna za roko in ga

v teku potegnil s sabo. Planil je proti prvi veži, bila je zaklenjena, proti drugi, tretja je bila odklenjena. Potegnil je Kerna med podboje in ga porinil v vežo, vrata pa pustil priprta. »Zdaj glejte, zdaj bodo prišli mimo.« Težko je dihal. Tudi Kerna je zamrazilo. Čutil je utrip srca suhega. Nič. »Gonijo me že deset let, a zadnji čas posebno pritiskajo, nekaj se kuha, pst!« Koraki. Fant z dekletom, objeta. »No...« je rekel Kern. »Ne zaupati! Vražje so premeteni, a Stopar še bolj. Oni na levo, Stopar na desno. Oni v hišo, Stopar pri zadnjih vratih ven. Za vogalom stojijo in čakajo. Pojdiva čisto počasi za tem parom. Vi pa glejte nazaj, na vogal. Ali imate dobre oči?«

Tako sta prišla do kolodvora. »Skozi zadnji vhod, tam doli!« je poveljeval Stopar. Skozi prosti izhod sta prišla na peron. Na klopi rejena starka s pletenko vina in culo, precej vinjena. »Hej, fanta, bosta kozarček?« Točila jima je v velik kozarec. Stopar je pil čisto malo. Kern je zvrnil kozarec, bil ga je potreben. »Sedita!« je povabila ženica, »sin je prinesel to vino iz Dalmacije. Dela, tukaj na železnici. Se vozi. Močno vino. Dajta še kozarček. Laže mine noč. Ob treh pa nekaj gre moj vlak. Sem se ga malo nalezla. V vlaku bom kar spala. Pijta, dober človek se ne boji vina. Boji se ga tisti, ki ima kaj na vesti, pa se boji, da bo od vina spregovoril, he, he.« Stopar je izpil. Brihtna starka ga je nadzorovala. »Zdaj bom šel,« je rekel Kern. »Nikamor ne boš šel,« je pribila starka, »če dam za pijačo, hočem imeti družbo, sinko. So mi prej eni ušli. Spili pa šli. Ali je to lepo? No, prosim, tak je današnji svet. Vzel bi, dal pa nič.« Kern se je težko sesedel na klop in se vdal v usodo. Starka je govorila kar naprej, zraven je zdaj Kerna, zdaj Stoparja dregnila s prstom. Stopar je pobral tleč cigaretni ogorek, kadil je z divjo naslado, do kraja, da si je opekel prste. Neki ljudje so razbijali po vratih zaprte kolodvorske restavracije. »Ob štirih odpro,« je rekla starka. »Najbolje je imeti vse s sabo.« Izkazalo se je, da čakata Stopar in starka isti vlak. Majhna zamuda bo. Močno vino. »Sedemnajst odstotkov,« je pojasnila starka, »če jaz dam kaj na mizo, si lahko brez skrbi. Za obleko mi nikoli ni bilo mar. Od življenja imaš samo tisto, kar poješ in popiješ. Jaz nisem svoj živi dan slabo jedla, ne pila. Tale se pred Bogom ne bo pritožila čezme.« Udarila se je po boku. Suhi se je sklonil h Kernu. »Jaz bom pa enega ubil... in nikoli me ne bodo dobili... imam tak natančen načrt.« Smehljaj se je, čisto se je spremenil. Sivo-plavi lasje so mu stali skoraj pokonci, oči so se mu bleščale. Tudi starka je neprestano govorila v Kerna, ki ji je zbujal posebno zaupanje. Starka: »Debel človek je redkokdaj hudoben.« Stopar (hkrati:) »Skoraj vsakega dobijo, ker napravi vsaj majhno napako. Mene ne bodo.« Dva moška in dve ženski so pri-

stopili. »Prodaste malo vina, mamca?« »Kaj?« — »Žejni smo, mamca.« — »Bodo kmalu odprli, tamle. Prodajam ne, šenkam pa tudi ne, ste pre-dobro oblečeni.« — »Če smo pa grozno žejni, mamca, umrli homo.« — »Ne bo škode. Taki, ki lumpajo celo noč, niso podnevi za nobeno delo. Pa takele punce! Če sem jaz pijana, sem od svojega. Kdo pa je temle kupil takele plaščke, pa štumfke, pa čeveljčke, a? Pa vsak dan druge hlačke, saj vem, take, da se vse skoz vidi.« Smejali so se. »Mamica, žejni, žejni...« so govorili vanjo. »Ampak zastonj ne dam, denarja ne vzamem — boste pa eno zapeli!« V smehu so se spogledali in eden moških je začel: »Tukaj ležé... roké in nogé... iim pa rébra... rajn-kega... Martina Kébra...« »Vsi!« je ukazala ženica. Zapeli so skupaj. Potem jim je dala piti. Nenadoma je Kern opazil, da je Stopar izginil. Vstal je. Ena novodošlih ga je prijela pod roko, čisto po domače, kakor da se že dolgo poznata. Pela je in pila.

»Treba bo na vlak,« je rekla starka. Ozirala se je naokrog. Pogledala je Kerna. »Kje pa je oni, ki gre z mano? Za kriščevo voljo, ura teče, nič ne reče.« Začela je pospravljati.

»Perfekten vinček,« je vzkliknila ženska ob Kernu. Natančneje ga je pogledala. »Ti si se ga tudi nabral. Ampak si od tistih, ki postanejo melanholični.« Naslonila se je nanj, glavo mu je položila na rame. »Pelji me kam daleč... vseh teh sem nocoj že sita. In pijana sem...« Zasmejala se je naglas. »Kje pa si v službi?« je vprašal Kern. »Daj no mir s službo, bedak. Ob sedmih grem noter, popijem dve, tri fine kavice... uro... uro pa pol... potlej grem pa — v banko... pa na občino... A ti sediš notri?« — »Ja, jaz sedim notri.« — »Tudi take rabimo.« — »Zdaj bi pa šel domov.« — »Domov? A nimaš službe ob sedmih?« — »Ob sedmih, seveda.« — »Bodi pameten. Zdaj je štiri. Koliko imaš do doma?« — »Pol ure.« — »No. Pol petih. Pol ure da zaspíš. Pet. A se spleča? Veš, kakšno glavo boš imel! Gremo na golaž, pa naravnost v kanclijo. A imaš otroke? Ja? Potem sploh ne smeš domov. Veš, da se ti vidi na tri kilometre. Jaz imam pa rajši melanholične kakor takele vesele trape. Kar pojdi z mano. Že odpirajo.« Vzbujala mu je zaupanje. Čeprav je bila vinjena, je govorila toplo in pametno. Če pomislim, da sem se nameraval izpovedati Stoparju! »Kako ti je ime?« — »Gizela, Ela me kličejo,« je odgovorila čisto naravno. Skoraj objeta sta šla v kolodvorsko restavracijo. Saj to je cela procesija. Koliko ljudi, popotnikov in ponočevalcev, današnjih, treznih, dejavnih ljudi in glasnih, opotekavih, včerajšnjih. »Ali veliko-krat prekronaš noč, Ela?« — »Dvakrat na mesec... da spucam ventile.« Hrušč. Saj tam je družba iz bara! Pa Mitja in Brane. Samo da me ne vidita. Še nekaj znanih obrazov. Zdaj smo tukaj zbrani iz cele Ljub-

ljane. To so te črne ljubljanske noči. Natararji tekajo z zaskrbljenimi, čemernimi obrazi. Pivo! Golaž! Pol litra! Črno! Tri pive in tri slivovke! Malo mešano! Vseh pet jih je sedlo skupaj, oba moška sta se hrupno šalila z drugo žensko, Ela se je naslanjala na Kerna. Dva golaža, je naročila, pa dve pivi! Prav ima, najbolje bo, da grem naravnost v službo. Kako bi me pogledali doma! »Ali si bil veliko po svetu?« je vprašala Ela. »Ne.« — »Jaz tudi ne. Ampak jaz se vležem in zaprem oči, pa hodim po svetu.« Naslonjena na Kerna je zaprla oči. »Enkrat grem v Italijo, enkrat v Francijo, v Pariz, pa v Afriko... V Španijo... v Ameriko... Povsod sem že bila. In kakšne fante sem imela! Kakor v kinu. Letalce, mornarje, igralce, milijonarje z jahtami, kavboje... Zdaj sem se zaljubila vate. Kapitan podmornice si, brado imaš, lepo temno uniformo... tako skrivnosten se mi zdiš. Govori mi, tako kmalu boš odpotoval. Rada imam tvoj glas.« Če bi bila to Breda, je pomislil Kern in stisnil Elo k sebi. Tudi sam je zaprl oči. »Poljubil te bom... poljubil te bom... Napravila si me srečnega. Ali pa nesrečnega, ne vem še...« Govoril je počasi... in blažen čar se mu je prelival po žilah... Skozi zaprte veke je prodirala rdečkasta svetloba, se prelivala v višnjevo, nastajale so modre rože z rdečimi robovi...

»Živine!« je vzkliknila Ela. Kern se je zdrznil. Tisti trije so kazali s prsti na Elo in njega in se smejali do solz, hlipali so, se zvijali. Med mizami je prikolovratil — mali mož, gledal je Kerna, pokazal je s prstom nanj. »Sem mislil, da si nesrečno zaljubljen, kakor jaz, si pa le navaden kurbir, ljubček. Tiste tvoje žalostne oči niso pristne, niso pristne...« Šel je naprej. »Jej golaž, mrzel bo,« je rekla Ela. Najraje bi umrl, je šinilo Kernu na misel, da se je sam začudil. Umreti vendar ni nič hudega. Lažeš in misliš, da potuješ. Nobenih kartic, kartotek in fasciklov, računskih strojev, zgodnjih vstajanj — kako daleč je vse to. Vendar: saj imam rad svojo službo, ženo, otroke. Rad jih imam. Lažeš. Rad, res. Norim. Kaj se je zgodilo z mano? Pomagajte! Nekdo je polil pivo po mizi, steklo je Kernu po hlačah. Smeh. Šele ta hip se je zavedel, da ga ta čokati, krepki človek ob njem nalašč muči. Morda zaradi Ele? Ves čas zbija šale na njegov račun. Za hrbtom se mu je oglasil znan glas. Kdo je že to? Ozrl se je: Stopar! Ni odpotoval? Stopar je skrivnostno zašepetal: »Ne, ne, nisem šel. Oni — se pa peljejo in me iščejo. Jaz pa na tej strani v vagon, na drugi ven... in tiho na-okrog.« Suho se je zasmeljal in odšel. Ela je trčila s kozarcem piva ob Kernov krožnik, pila je, potem ga je gledala. »Joj, kako star in zdelan si videti. Ali imaš kaj z želodcem?« Čokati mož pa je v odgovor plosnil Kerna po trebuhu. »Zdrav ko klada,« je rekel. Kern ga je prijel za rame, tiho mu je svetoval:

»Pusti me pri miru, fant!« — »Ali sem jaz prišel v tvojo družbo ali ti v mojo?« S smehom. Ela pa je obrnila Kernov obraz k sebi. »To je od tega alkohola,« je rekla stvarno, »sami umetni panči. Na novo leto so se ljudje samo prepirali, kamor sem prišla.« Suhi se je spet ustavil za Kernom. »Ali misliš, da ne vem?« mu je zašepetal na uho. »Tako sem vedel, da si — od njih... že ko ste me pobrali pred pošto...« Zasmejal se je tiho in se potopil v mimoidočo družbo. Sunek od sosednje mize, krik, splošni hrup, stol pade po tleh, dva se držita za suknjiče... kaj se godi? Ločujejo ju, pomirjevanje, glasno govorjenje. Hripava pesem v ozadju. Obrazi kakor v vegastem ogledalu. Ura pa se zdaj premika strašno počasi. To je zato, ker čakam. Prej je bežala. Lahko pa bi vstal in šel, kakor da grem samo na stranišče. Sprehajal se bom po ulicah, do službe. Ela se me drži pod roko. Počasi ji je izmaknil roko. Kako star in zdelan si videti, je rekla. Gotovo ima prav. Vstal je. »Trenutek«, je rekel mimogrede in se odpravil k vratom. Ojoj, plačati moram! Kateri natakarkar je bil? Pri točilni mizi je. Vrnil se je. Našel ga je. Od mize ne vidijo. Dva golaža in dve pivi. Ženi ne smem povedati, da mi je Merzlak vrnil. Kako bi to noč razumela? Ko sva toliko premišljala zaradi novih rjuh. Tako, zdaj pa ven. Ela me gleda. Ne bova se več videla. Nekaj moram uganiti za svoje življenje. Tole ni dobro, pa tudi tisto stisnjeno ne. Bil sem kapitan podmornice v lepi temni uniformi. Pri vratih stoji — suhi. Šel bom molče mimo. Da se mi ne pridruži. Suhi je rekel: »Ali te je strah?« Kern je šel mimo, kakor da ga ne sliši. Vrata na cesto so bila odprta. Zrak. Konec te črne noči. Toda nekaj leži na meni. Nekaj me stiska v prsih. Tlači me k tlom.

Od zadaj so ga objele roke: Ela. »Poslušaj, Ela,« je rekel, ne da bi se premaknil, »star sem in zdelan, pusti me.« Gledal je po megleni cesti, kjer je v jutranjem mraku drvel avtomobil s prižganimi lučmi. »Zaprem oči,« je odgovorila, »in potem si tak, kakršnega te hočem. Pojdi z menoj!« Kričanje za vrati, na cesto se vsuje nekaj moških, da v zamahu odrinejo Kerna in Elo. Eden udari drugega, ta pade kakor izpodsekan, toda že je na nogah. Spet dobi udarec, spet pade. Na tleh sede izvleče nož. Ela krikne. Kern se zažene bliže. »Ljudje!« kriči! Vtem se prikaže miličnik, kakor da je zrasel iz tal, še eden. Pretepa je konec. A ne kričanja.

Kern je za pričo, da je ta tega dvakrat udaril. Legitimira se. Tisti, ki so se topli, se zmerjajo in si prete z divjimi obrazi. To ni več res: ubogi slovenski pijanček in ubogi slovenski hudiček. Oba sta zrastla. Pijanec bi ubil. Hudič pa se vozi po megli z avtomobilom in vse luči ima prižgane. Ela je potegnila Kerna od skupine. Kar ulegla se je

nanj, objela ga je z obema rokama. Potegnila ga je s seboj, počasi sta stopala po pločniku ob kolodvoru. »Kadar sem takole pijana, me je strah samo ene stvari — da bi se stregnila. Potem je vse tako zoprno. Vse se razbije v koščke. Kakor bi cel dan žvečila suho ilovico.« — »Ela, služba bo.« — »Molči. Sklenila sem, da danes ne greva v službo. Bolna bom. Strašno bom bolna. Štirinajst dni bom ležala.« Megla. Železničar s prižgano lučjo, nekoliko pošepava. Zato se luč maje v megli.

Trd korak za hrbtom. Roka poprime Elo in jo odtrga od Kerna: čokati mož. Udari jo po licu. Ona se vrže vanj. Kričita in se bijeta. Ona joka naglas, potem pa nenadoma steče po pločniku in izgine v megli. Kern stoji in gleda. Čokati ga pogleda, popravi si lase, pobere klobuk. V suknji je. Kern se obrne od njega in počasi odhaja. Koraki prihajajo za njim, ne več tako trdi, skoraj bi rekel negotovi, neenakomerni. Kern čuti v hrbtu gomazenje. Na pol se obrne, toda gre naprej. Mož stopi ob njegovo stran, na levo, gleda predse in počasi hodi ob njem. »Zmeraj se ponavlja to, kadar pije,« reče z vzdihom. Skoraj opravičujoče. »Zdaj teče domov, vrgla se bo na posteljjo, se zjokala, potem pa se bo umila in šla v službo. Vsakih deset dni je tako. Ne smem je pustiti same. Če ne, se kar komu obesi — in je čisto zmešana, potem se nič ne spomni. Jaz ne vem, kaj bi storil. Kakor da bi bila dva človeka v njej. Ni boljše žene, ne boljše delavke... potem pa tole!« — »A...a... je vaša žena?« — »Ja... ali niste pogruntali?« Njegova žena! Kern je začutil kurjo polt po vsem životu. In jaz sem se pred njim objemal z njo! On pa govori z mano čisto prijateljsko. »Ali se že dalj časa poznata...?« je vprašal mož, »...no, tako mislim, morda na videz?« — »Ne. Prvič sem jo videl. Oprostite mi.« — »Vidite. In kakšna je potem! Če bi šel zdaj za njo, bi bilo kaj videti. Enkrat mi je ušla skoraj pod vlak. Jaz ne razumem... Pa je dobra, mirna ženska, veste.« Kar hodila sta po ulicah. Kamor je zavil Kern, je šel možak z njim. Kern pa je hodil tjavendan. Naposled sta govorila o patentnih loncih... Naenkrat pogleda Kern na uro — pol osmih. Obstane. Vsi že sede v uradu, vsi delajo, vse teče kakor vsak dan. »Kerna pa danes ni,« pravi šef računovodstva, »to je pa prvič. Gotovo je kaj posebnega. Da se ni ponesrečil?«

Kern kar stoji in gleda moža pred sabo, ki ne more uganiti, kaj je temu človeku naenkrat. »Pol osmih,« pravi Kern s hripavim glasom, »kdaj je postalo pol osmih?« Tam je tekla ura tako počasi, zdaj pa je stekla kakor divja. Tega nisem naredil še nikoli. »Kdaj pa imate vi službo?« — »Ob osmih,« odvrne čokati. Vsi ljudje vedo, kako in kaj, samo jaz ne. Avtomobil je vozil mimo, zavrl je in nekdo je gledal proti Kernu, potem pa je avto odbrzel naprej. Kern je stal sredi ceste

in spet pa spet pogledoval na uro. »Dajte no, prava reč,« ga je tolažil Elin mož. »Kaj še nikoli niste zamudili?« — »Nikoli. In zdaj sploh ne smem priti, takle...« Avtomobil je pridrvel iz megle in zdrsnil tik ob Kernu, tako da se mu je z blatnikom dotaknil suknje. Spoznal je obraz v avtomobilu: smejoči se Mitjev obraz. To je Branetov Record. Ali me je hotel povoziti? Čokati je prijel Kerna za suknjo in ga vodil na pločnik. »Svetujte mi,« je rekel zamolklo Kern in v prošnji sklenil roke, se zavedel pretiranosti te kretnje in spustil roke ob sebi. Stal je v dve gube. »Kaj pa je tu svetovati? Upilite se marod, pa je. Posebno če se še nikoli niste. Malenkost. Jaz sem vsak mesec trikrat bolan. Dajte no mir.« — »A to ni vse.« — »Kaj pa je še?« — »Še veliko. Tako mi je, kakor da bi moral umreti — ali pa se roditi na novo. Za to pa nimam moči. Pomagajte!«

Čokati se je odločil. »Veste kaj, stopiva v tale bife, pa se bova pogovorila... zaprto... šele ob osmih odpro...« Kern je stopil v bližnjo vežo, mož je prišel za njim. Kern se je naslonil na zid, gledal je v tla. »Kaj je torej? Povejte, morebiti vam lahko pomagam?« Resnično usmiljenje je zvenelo v glasu. »Kakorkoli pogledam nase, sem zavozil,« je rekel Kern, mož pa je čakal pojasnila. Ko ga ni bilo, je dejal: »Priatelj, kako zavozil? Ali je kaj v zvezi z denarjem? Ne? Z ženo? Ne? Kaj pa je potem?« Kern je premikal ustnice, kakor da bi rad nekaj povedal, toda glasu ni spravil iz sebe. Po licu so se mu vlile solze, po docela mirnem licu, obraz se mu ni niti malo nakremžil v jok. Bil je videti sivkastozelen. Velike oči je držal široko odprte in kakor osteklenele. Tedaj je zaihtel tudi čokati, zadrgetal je v joku, zoper katerega se je zaman bojeval, izbruhnil je v otroško vekanje in se vrgel Kernu na prsi. Brez besed.

Bog ve, koliko časa je minilo v brezčasju. »V službo moram,« je šepnil čokati, stisnil Kernu roko in odšel.

Ob osmih je Kern pil konjak stoje ob točilni mizi pri »Figovcu«. Zraven njega je žulil svoj jutranji brinovec, »ki dobro stori«, mož od »Snage«. Potožil je Kernu svoje težave. »Ne morete si misliti, kaj vse mečejo ljudje v smeti. Steklenice, to je še najmanj. Zadnjič je molela iz smeti avstrijska sablja. Pa crknjene mačke, prosim vas. Stare čevlje. Opeke. Pa takele debele knjige, tri. Konjak pa ni zdrav za zjutraj. Zakaj pa pijete konjak? Brinovec bi.« Kern gleda zgovornega moža in kima.

Ob pol devetih ga je našel mestni delavec Ignac Hlade v parku za »Figovcem«.

Preiskovalni sodnik Gruden je gledal v kot, kjer je bila senca ob obešalniku.

Kdo ga je ubil? Kaj ga je ubilo?

Čudna poškodba. Kakor da bi ga kdo udaril z velikim, topim predmetom. Kakor bi se silovito zaletel v steno. Kakor bi ga udaril avtomobil.

Velike, vprašujoče oči Josipa Kerna.

PESMI

Svetlana Makarovič

NOČ BO

Noč bo.

Čas, ko se ljudje zapirajo
v svoje varne kokošnjake.
Potem žvečijo kruh
in svoje neznatne želje
in sami sebe.

Zdaj drevje razklepa pesti,
da tema trudno leže
v njegova naročja.

Star umazan muc
sanjari na smetišču.
V njegovih velikih očeh
cingljajo lunini odsevi.

Takle samotni večer.
Niti ne posebno otožen.
Samo ponovitev včerajšnjega,
samo tih, neznamenit korak
v vedno isto, večno smer.